Број 28. У Темишвару, средда 7. (19.) марта 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фрран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, ЕЕнглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefsfstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Припослано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

Слобода речи у Србији.

Прошло је већ два месеца, како је у нишкој скупштини, после бурне препирке, усвојена нека измена закона о штампи и с тиме престала да важи трогодишња цензура, владине полиције. Па и опет, до сада се не појави ни један самосталан лист у Србији, него су званичне „Српске Новине“ и министарска клепетуша „Исток“, и дан данашњи једина гласила, која по пропису министра унутр. дела обавештавају народ о ономе, што се у земљи и на страни збива и говоре му придике: како треба да се влада, ако неће да добије опет моралне и физичне батине, трогодишњег вапредног стања.

Када је српска влада у скупштини наваљивала, да протури мрачни предлог двајесторице својих мамелука, наш је лист од прилике означио, какве саможиве користи очекује влада, од предложених измена закона о штампи. Доцније је већина скупштинска одбила многе тачке срамнога предлога народно-либералних муфљуза, али је подвалаџиска вештина и у овом питању одржала победу, у толико, што је најглавнији члан закона о штампи, члан шести, измењен онако како је влада хтела.

Од како је цензура законом регулисана, т. ј. од године 1870-те, сва борба у скупштинама и новинарству, односно штампе, вртила је се поглавито око тога члана законског. Већ из протокола народне скупштине од 1871-ве год., видимо посланичке предлоге, да се у намесничком закону о штампи, шести члан или уништи или тако дотера, да листови не зависе од воље и ћефа министра полиције. Од тога доба, није ниједна скупштина прошла, а да нису понављани предлози у томе смислу. Међу ондашњим поборницима слободне штампе светле имена Јоце Бошковића, Арсе Лукића и још неких чланова либералије, које данас видимо у чети пионера, што подиже бедеме противу напредка, слободе и поштења. Изван скупштине, тражили су поједини независни листови, да се ослободе од полицајског туторства. Њима је тада помагала и слободоумна, Владимировим ултралибералнзмом задахнута „Застава“, чланцима, који су далеко отвореније и женће ударали на намесничкн закон о штампи, него опозициони београдски и крагујевачки листови напредне и радикалне боје.

Пуних пет година трајала је ова живахна борба за слободу штампе. Она је прошла кроз разне занимљиве мене, пре но што је победила. Чумићеву званичну изјаву од 1874-те године, ккојом је оглашена слобода јавнога збора и договора и сллобода писања, поздравио је народ у Србији с најтоплијимм одушевлењем. Али они исти државници, који су пре тогга, као министри, на живот и смрт бранили свој рукотвор од 1870-те године и најодсудније сузбијали и изигравалли слободоумне тежње, умели су, да се користе благодетинма шире слободе, па су још и радикалним програмима сгвојих партајских листова обмањивали народ. Лажни либеерализам кинтио је од жудње за слободом, која је тада ббила у моди. Његови чиновнички агенти и новинарски апостоли дражили су свет на слободњачко опонирање, у сккупштинама су агитовали за безграничну слободу штампее, све дотле, док нису успели да се опет докопају власти. Вредно је читати „Исток“ од 1874 и 1875 год., те да се човек увери о најгаднијој притворности људи, ккоји су тада либералну опозицију водили. Нема ни једног броја тога листа, где нећете наћи у сваком другом реду најподлију злоупотребу народне љубави к правици и слободи. Све, што је могли допринети да се безазлени људи заваравају и привуку у опозициони логор, — све је то употребљено на безобзиран начин.

Така радња, без сумње је доста припомогла, те се је 1875-те године јавила струја, која је с радикализмом граничила. Када је народна скупштина, најпре у Крагујевцу, а после у Београду, тражила што потпунију и напреднију измену закона о штампи, Истоковци су у својој страсној жудњи за влашћу, пристајали на све захтеве народне и упућивали посланике, да још више и још даље терају са слободоумним предлозима у скупштини. И када је нови закон о штампи вотиран, „Исток“ му је певао песму хвале и славе, а скупштини честитао, што је тако добро увидела, где је прави и коренити лек злоупотребама, неправдама и тиранији.

Међутим, закону од 1875-те године највећа је заслуга у томе, што је, покрај осталих каишарских одредаба, укинуо члан шести закона о штампи, и тиме скратио рукаве полицији, која је дотле, благодарећи томе члану, чинила шта је хтела с новинама и књигама, а нарочито под владом народних либерала од 1868-ме год. вршила стару цензуру, још много самовољније, него пре закона о штампи од 1870-те год. У свима дебатама скупштинским од 1871 ве до 1875-те год. провлачи се као црвен конац тежња, да се нарочито овај члан законски уклони и он је, после дуге борбе и у згодним политичким приликама, збрисан из закона о штампи, уз громки глас одобрења већине народа у стотинама изјава и адреса исказатим.

Што је јавно мишлење у Србији тако много полагало на овај члан закона о штампи, то је сасвим природно и разумљиво, после оних безбројних и разноврсних злоупотреба полиције са гипким, неодређеним смислом тога члана. Власт министра полиције, задржавала је поједине бројеве новина, брошура или књига све дотле, док се писац или редактор није склонио, да изостави све што влади није у рачун ишло. Овом превентивном мером сасвим је изиграна слобода штампе, јер је тешко било пустити у јавност ма какву самосталну мисао или ма какав, влади неповољан факт. С друге стране чешћим задржавањем листа, овај је најпосле морао изгубити своје читаоце и пропасти, а пошто је та судбина снашла само опозиционе листове и књиге, то је, наравно, члан шести погађао само независну штампу. На тај начин цензура је само по имену укинута била. Место ње створена је и мајсторски удешена законска цензура, која је у толико гора била што је уједно и бранила слободно писати и казнила оне, који би покушали да слободно пишу.

Када је ова језуитска мера укинута, први су народни либерали пљескали победи народне свести, а када су, после тромесечног живота новог закона о штампи, приграбили власт опет у своје шаке, — први им је посао био да суспендују тај закон и заведу полицајску цензуру, на рачун вапредних прилика, које беху тек у изгледу. И пошто је кроз три године била умукла незванична штампа у Србији тако грозно, да се ни после ђуниског пораза не смеде прозборити ниједна патриотска реч о стању земље и сретствима њеног опоравлења, — иста народно-либерална влада одведе скупштину у Ниш, да тамо изнуди омиљени шести члан закона о штампи, пре но што цензуру дигне.

Као што у почетку рекосмо, она је у томе успела, јер се, по садањем законском наређењу, новине морају слати полицији на преглед и тек ако ова после једног часа не јави да је лист задржала, разаслати читаоцима. Влада је дакле са својим ултра-слободњачким члановима Владимиром и Алимпијем скројила нове дизгине штампи, те ће је водити како она хоће, оним правцем, који јој буде одредила политика одржања власти и подмирења себичних интереса.

Што је већина нишке скупштине, осим те мере узаконила и ону, која прописује школску спрему уредника, — то неће имати тако знатнога утицаја на слободу

ПОДЛИСТАК.

УГАРСКА И СЛОВЕНИ.

ОД А. ГИЛФЕРДИНГА.

С РУСКОГА ПРЕВЕО

ПОП ДАНИЛО ЈОВ. ПРИЦА.

(Наставак 5.)

Једва што се оконча јепоха тих проваљивања, обусловљена поразом војничкијех сила, као главнога значаја и наслона потомака арпадовијех, наче се хришћанство распространивати и утврђивати у племену мађарскоме. И мађарски народ само тако може доћи у збор јевропскијех народа. Распространењем хришћанства, прослави се и истакну се особито четврти насљедник арпадов, св. Стеван, кога народно предање именује створитељем Угарске, и коме је и повјестница дужна признати тај назив. Уредбама његовијем сачува се мађарски народ, Стеван је од онијех великијех организатора, које судба шаље по некад младијем народима, који запану у сред опасности не саразмјерно великијех спрам сила њиховијех, и којијем је потреба прва, мудра и кријепка управа — уређење изнутра, колико им њихов положај допушта. Ми у осталом не ћемо рећи, да је устав св. Стевана било слично створење његова произволења. Као сви устави и сва жива уређења на свијету, тако је и устав и уредба његова постала — рођена је из потребе народа, а дат му је за тијем само извјестан одговарајући облик и освећење. Угарски повјестничари доказују не без основа, да је устав св. Стевана један од најпрвијих и најстаријих закона и уредаба арпадовских на дунајској страни. Потекавши из живога врела, потребе и живота народнога живио је тај устав и прелазио од насљедника на насљедника, који су му развитку и животу његову припомагали, тако да се у последње доба приписује св. Карлу врло много, што је он даљем развитку стеваповскога устава допринио. Но да критички улазимо у суштност самога предмета, врло би нас далеко одвело од задаће наше.

Узмемо ли на ум положај мађара, племена туђега, које насилно захвати земље и народе средњојевропске, и које тијем самијем дође у погибао: или слити се сасвијем у живу опћу струју тог укупног народног живота, или од тих народа бити изгнан и истријебљен, увиђамо, да мађари осим тога, што примише хришћанску вјеру, морадоше имати — створити, таки господарски поредак, који с једне стране не закључује у себи излишног средоточија владавине, а с друге стране не бјежи од јединства у управи; чим је учињено, да су па једној страни дата и остављена нека преимућства мађарима завојевачима, — а на другој страни уступљена подчињеним племенима така права, која би их у свако доба готове нашла у обрани поредка опће ствари, коју створише мађарски завојевачи. — Како не јединство у владавини, — у управи, — тако би и деспотичка централизација била велика погибао за мађаре, које би прва посљедица била одвисност опћег народног и државног добра од личних талената — од ћуди владара, каква по нарави ствари бива свака владавина, коју створише убојне оштрице; догађаји, који се у тијем земљама и мјестима збише и развише после смрти Атиле и Бајана јасно доказују то, — да и не наводимо других примјера, да нека преимућства морадоше мађари за се оставити, јер им другачије не би хћели потомци заједнички живети са словенима и власима, но с друге стране опет потреба искаше, да мађари престану угњетавати словенску и румунску народност, — да се не би тиме дао тијем народностима повод, да устану против мађара и позову у помоћ своје суплеменике са сјевера, југа и истока. Такова бјеше задаћа, коју ријешити имаде први творац мађарске државе. А св. Стеван је ријеши тако умјетно и лако, да му се заиста дивити морамо.

Питање о једнодржављанству бјеше већ до њега ријешено. Ма да је за времена упадања у Јевропу власт кнежевска била јако малена, и он се у почетку истицао само као глава савеза независних старешина, који се ствараше онда, када би за опће заједничко добро устати и поћи требало — то је опет ома посље завојевања земаља јевропских на Дунаву власт та све јаче и знатније расла и према околностима се развијала и усавршавала. Могуће, да је св. Стеван, хотјевши се користити својом побједом над неколицином народа, побунившим се услед уводења хришћанства и одмах за том побједом над Трансилванијом и покорењем некога од старјешина, рођака арпадова, који се ту прогласи за господара независног кнежевства — узео у своје руке власт владалачку не ограничену. Но он тога не учини.

штампе, и ако је с друге стране смешна и неумесна претпоставка: да само онај може што год знати, који је за скамијом учио и школске испите полагао. Штампи је задан тежак удар повратком шестог члана, и што се у Србији ни до данас не појављују независни листови, — узрок је томе, та народно-либерална мера.

Но да ли тај узрок оправдава ћутање опозиције на пољу штампе, — то је питање, на које нам одговара опозициона борба српског новинарства, за време намесничког закона о штампи. Ко жели, да се оно, што не ваља, исправи, тај ће дуго чекати на ту исправку, ако из зебње од тешкоћа буде пасивно посматрао, како се зло ради и од случаја очекивао, да учини оно, што се иначе од његове свести, воље и енергије, с разлогом очекује. —

Делегације су у прошлу суботу имале седницу. Аустриска је делегација том приликом формално закључена, а у угарској делегацији се констатирало о сугласности између решења обојих делегација. Угарска ће делегација имати још једну седницу.

Запад је крви жедан, — вели „Новое Время.“ Крвожедни су разлози његови противу уједињења Источне Румелије са кнежевином. Ни један страни лист не одриче, да се у „будућности“ морају слити та два дела једнога тела; тврдити о вечности берлинскога уговора у овој ствари било би глупо. А то нико не тврди и нико не пориче. Све више говоре, да је Стара Планина некорисна за садашњу Турску; јавно говоре, да је народ с обе стране планине одушевљен једним осећањем, има једне мисли, једне тежње, добијају извештаје о оружању и спреми јужних бугара да предусретну турке. На кратко, односно правог положаја ствари у Источној Румелији и особитог политичког упињања сви се слажу; чињенице врло гласно наглашују истину па и онима, који за њу не би хтели да знају. Али се борити може човек и противу здравог смисла, па ако ће бити и само зато, да се народи трују. Источна Румелија и Бугарска сјединиће се, вели „Times,“ као год што се сјединиле Влашка и Молдавија, бугари ће се одупрети турској војсци; али опет, нека их, нека се пропате, нека се покуша могу ли се турци опет одомаћити на Балкану. Европа хоће да види, шта ће се из тога развити. И „Rép. Franç.“ је за тај покушај: „само тај покушај може показати, да ли је Европа имала право или не; берлинско решење ваља да се испуни и нико не сме рећи, да је оно хрђаво, до год се на опиту не покаже какво је.“ „Temps,“ који добија опширне и добре извештаје из Пловдива, предвиђа неизбежне жестоке покоље међу бугарима и турцима, али опет саветује западним државама да поопстравају Порту да заузме Румелију, пошто ће турска војска најзад сломити младу бугарску војску. „Standard“ мисли, да се Порта неће ни трудити да утврђује балканске кланце, али да се у њих сместе турски гарнизони нужно је, ради васпостављања символа султанске власти у Источној Румелији. „Келнске Новине“ и „Rép. Franç.“ на другом месту још су досљедније; оне нуде Русију да помогну турцима, да Источну Румелију заузму.

Када човек то све чита, чини му се, да чита органе људождера, — ал не, то су све цветови напретка; мислио би човек, да тако пишу и мисле најамници азијатских властелина, — ал не, то је слободњачка проповед слободних претставника народнога права.

Ала су несрећни ти бугари! Кривица им је у томе, што се задовољавају под руском управом, што одбацују планове међународне дипломатске комисије, што Русији изјављују своју оданост. Да не нагињу Русији, да преузносе представнике запада и да служе његовом интересу, па да су социјалисте и комунисте, Европа их не би нагонила да се опет поклоне турској сили. Али је словен, већ зато што је словен, десет пута опаснији од социјалиста. Француска је помиловала своје комунце, на лондонским улицама јавно се говори социјалистичка преповед; у Германији гвоздени канцлер завршује своју борбу са социјализмом тим, што прогони 60 њих најжешћих апостола новога реда и забрани неколико туцета револуционарних листова и неколико стотина књига и књижица . . . Али бугари морају да се хватају с турцима у коштац, а Европа ће гледати, како ће из тога да се изроди права сеча двају племена, која се за пет векова нису научила мирно у заједници да живе и уживаће при том, као да гледа интересантну борбу с биковима. Посланици великих сила у Цариграду врло усрдно подстрекавају Порту, да држи своју војску спремљену и да је устопце креће за руском војском, да настоји да заузме Источну Румелију до краја априла, да крене војску у Стару Планину, која Турској од никакве хасне није. То је журно, јавно тровање на очиглед целом цивилизованом свету и схоро на очиглед руској војсци, у интересу западњачком и у интересу власти султанове. И крв се пролева у Крк-Кулеси, у Луле-Бургасу; а турски губернатор чим је у Одрин стигао објавио је у првој прокламацији својој, да има права стрељати за сваки непоредак.

Тешке дане живи Источна Румелија очекујући рок, када ће престати окупација руска. На срећу, све се више говори о продужењу окупације за још шест месеци. Тај глас је ополчио западну штампу, која сикће против њега, као и противу уједињења Источне Румелије с Бугарском. Али су њени разлози тако јалови, тако противни сваком човечанском осећању, тако ништавни, да ће владе једва смети пред парламентима те разлоге бранити. Да се надамо, да западни кабинети неће више понављати своје преписке с Русијом противу пројекта за нову конференцију — и то у интересу рођеног угледа свог.

Из **Београда** јављају једном бечком листу: Под заштитом садашње српске владе, склониће се овде једно друштво за насељивање Србије. Друштво рачуна, да ће из Бачке и Баната, које због угарског принудног закона о језику, које због најновијих економских неприлика, многе српске фамилије у Србију прећи. Постарало се за то, да им влада у ново освојеним земљама даде земље за орање, ливаде и шуме забадава и да их опрости данка за десет година. Овде се надају да ће прелазити и тежаци из Срема, Славоније и Границе.

Француска народна скупштина имала је пре неких дана да решава о питању, треба ли или не треба ставити под суд министарство Брољи и Де-ла Ромбуе. Та је ствар сада решена већ. Скупштина се задовољила да окачествује те министре и да пређе на дневни ред. При свем том је вредно навести овде реферат Брисона, који је изнео сва факта, која по мишлењу комисије доказ кривицу министара од 14 маја и 23 новембра.

Суштина тужбе, противу министарства Брољи и Де-Ромбуе, овака је. Министарство 16-ог маја, крајући за неке чланке устава, почело је управљати Француском као да у њој устава нема. Све мере тога министарст доказују намеру његову да уведе диктатуру. Стотине с дија одпуштено је из службе. Више од 3000 особа время министарства Брољи-Фурту подпале су под с за политичка дела.

После избора кабинет 16-ог маја није положи оставку, без обзира на то, што му већина у скупштин изјављује своје неповерење. Министри, на против, пре скупштини да ће је опет распустити, али, пошто ни били уверени хоћели се сенат с тим сагласити, о уступају место кабинету, коме се за председника назн чује генерал Де-ла Ромбуе, заковани бонапартиста, једа од јунака 2-ог декембра. Већ и факт његовог именова сведочно је о том, да се министарство спремало на н силне мере. Између министарства и већине корпусн командира почиње се жива преписка, ађутанти војеног министарства једнако путују, војски је наложено било да буде готова. То је тве силно забринуло земљу, к се бојала државног преврата. Тај страх није био б основа: 13 декембра, по наредби више власти, коман дири појединих оделења, искупив потчињене официре саопштише им добивену заповест, у којој је међу оста лим било, „да се стреља на народ, да се не штеде н жене, ни деца.“ У једном пуку, мајор Лабордер ј протестирао противу таког чуда, изјављујући, да он, к поштен човек не може неће да учествује у државно преврату.

„Акт 16-ог маја, рекао је на послетку Брисон, — није имао за цел само то, да сазна мишлење које у земљи влада. Да је то била министрима намера, они б се приклонили пред вољом народном; њихова се кривиц усложила тим, што су остали на врху управе и спре мали мере да постигну своје цели насилнички. Оба с кабинета рачунала на маршала, али су се преварила у рачуну, јер се на послетку маршал показао као поште човек и прави син отачбине.“

Енглеска је ескадра отишла из Мраморнога мора, д се врати у бесички залив, те да смени такозвану „ламаншку“ ескадру, која је пре неки дана отишла у Малту, где ће по уверавању енглеских листова, добити нало да се врати у постојбину т. ј. у Ламанш. Услед ти двају премештаја, број британских убојних лађа, које с се находиле у источним водама, смањи ће се на виш од половине и Мраморно море ослободиће се од енглеза који у њему боравише без свакога права и без формал ног одобрења султановог.

Цариград се ослободио на тај начин полицајског над зора адмирала Хорнби, после онога, што се ослободио о надзора сера Лајарда. Енглеска свакако налази за нужн да за време као напусти исток, и да као збаци са себе своју улогу заштитнице Турске.

Тај дипломатски план свакако је размишљен и почиње да се врши по системи. Сви представници Енглеске на Истоку, добили су налог да се врло хладно држе према Порти, а пријатељски према Русији. Ствар долази до тога, да и сам познати сер Друмонд Волф, тај ци чисте крви, ма да је европејац, заборављајући на св своје непријатељски према Русији уперене поступке, који

Мађар вели с поносом, да је устав стевановски — дакле његов рођени — најстарији у Јевропи. Он има на то пуно право. Устав св. Стевана води свој почетак од године 1000., и скоро за цио један вијек старији је од инглеског „Magna Charta“. Не улазећи у подробности његове, рећићемо само толико, да устав св. Стевана има у себи све оне услове, који су пријеко потребни за уздржање и очување мађарске народности у завојеванијем крајевима. Краљевска власт бјеше довољно велика, у земљи, подијељеној на жупаније, остављена бјеше потпуна мјесна самоуправа; у жупанијама бјеху скупштине на којој суделовати могоше дворјани и слободни људи (било је једно и то древно дворјанство мађарско, по своме великоме броју и политичком значају, исто је скоро, што бјеху по томе „шљахте“ у Пољској), — на скупштини су се рјешавала законодавна питања и друга важнија дела, опћа и заједничка за сву ту страну. Свака жупанија сазиваше таку једну скупштину, која у маломе бјеше то исто што и земаљска скупштина — сабор. Сасвијем је скоро истоветан са овијем поретком древни господарско политички поредак западних словенских народа. Они су тако исто из прва подјелили земљу своју на жупе — жупаније, налик мађарскијем жупанијама, које имадоше, као и свака словенска (жупа) своје јако средоточије, мјесто главно, у које се народ сакупљаше онда, када им на непријатеља поћи ваљаде, у ком се усредоточаваше и развијаше сваколика трговина, у коме бјеше суд и седиште начелника жупанског, — „ишпан“-а (ријеч очевидно доведена од словенског „жупан“). Збор у словенскијем жупама и опћи сабор у главном граду земље доказују исту сличност између древнијех установа западнијех словена и мађара. Сасвијем је вјеројатно, или боље рећи, истинито, да су мађари у новој држави својој створили опаки исти државни поредак, какав су нашли код словена у земљама, у које они провалише. Но установа, жупа или жупанија, пропаде на скоро код западнијех словена, под надмоћним упливима многих иностраних живаља; а у мађара узе ту установу први законодавац њихов за полугу свега политичког бића, и она се утврдила, развила и одржала све до данас. Једина установа, по духу и по саставу своме својствена Угарској, унесена је у укупан земаљски устав само за то, да би се држава и земља напред сачувала од опасности међуцарствија и да би се избјегао немио какав спотицај између сабора и краља. То бјеше дужност палатина. Када би краљ наредио, палатин би био врховни судија и надзорник пограничних сила, које браньаху страну; законодржац, он би предсједавао у скупштинама, чувао би господарске установе и грамате, и подносио би краљу жалбе и тужбе његовијех поданика. И за случај, да би краљ отишао из земље, или да би био још неспособан за владу — за управу, а тако исто и за вријеме међуцарствија, — врховна би се власт предавала палатину. Не треба се чудити томе, да код таких права палатина, остаде та дужност не додирнута и не промењива кроз све вријеме независности Угарске; и да се нити краљ који не одлучи уништити то велико званье у земљи, које њих тако стјешњиваше, нити се пак с друге стране, не усуди ни један од палатина присвојити себи краљевску власт.

Ми смо рекли, да су политичка права (долазити и учествовати у скупштинама и саборима, и друга преимућства, о којима посебно не пуштисмо бесједе) припадала дворјанству, и да су дворјани у Угарској били по свуда сасвијем слободни људи.*) Они не даваху пореза. На позив краља морадоше ићи на војску. Из прва сачињаваху тај господски разред завојевачи мађари; затечени становници земље бјеху запостављани овијем и стављани у ниже редове грађанства, које бјеше лишено политичких права и служаше већијем дјелом за обрану онијех покрајина, које мађари задобише. Но мађари умјеше избјегнути тијем искључностима. Они на брзо за тијем укинуше сваку разлику између њих и побјеђених народа. Толеранција мађара спрам других народа, ојача завојевачко господарство арпадово и спасе мађаре. Ту толеранцију показаше мађари на два начина. Они с једне стране не пограбише сва права за себе, но вољно их подјелише са свијем једноплеменицима дошљацима, који доходише границама њиховијем. Једноплеменике су одмах примали као браћу своју равноправну и давали им станишта на својијем степама. Ти дошљаци би наравно живели са свијем по своме обичају и адету усред сродних им мађара, те би се мало за тијем с њима сасвијем слили.

(Наставиће се.)

---

*) За времена св. Стевана добијаху то узвишено земаљско званье „слободан човек“ не само дворјани, него и грађани (пургери) становници „привилегисаних слободнијех краљевскијех градова“, већим дјелом досељени из Германије — и тијем такође дарована бјеху така политичка права.

су му толике неприлике проузроковали у Пловдиву, сада торжанствено изјављује, у име своје владе, благодарност генералима Тотлебену и Столипину за помирљиви дух њихових одношаја са европским комисарима и за њихово упињање да обезбеде, према одредбама берлинскога уговора, „остварење законите тежње комисијине.“

О тобожном раду руске власти противу комисара, о чему се пређе за дуго тужили сви енглески и аустриски листови, нема више ни помена. Сер Друмонд Волф изјављује, да је потпуно срећан и задовољан, и да су „законите“ жеље комисије биле задовољене од стране руских власти, као да је тим речима напоменути хтео, да је комисија имала и друге, незаконите, жеље.

Не треба се обмањивати том политичком идилом, која је тако на једанпут заменила пређашњу енглеску политику на Истоку, која се одликовала непријатељством према Русији. Граф Биконсфилд није такав државник, који се пушта у политичке експерименте, само из љубави према искуству. Удаљивање британске флоте из Мраморног мора, похвале сера Друмонда Волфа генералу Тотлебену и она уверавања, која је могао са собом донети из Лондона у Петроград наш посланик на сенцемском двору, морају имати какве цели, која не може бити само не интересована жеља, да се учини крај запетости одношаја између Русије и Енглеске. Врло је вероватно, да енглеска влада тим хоће да убеди руску владу, како није опасно, ако се дословно испуни берлински уговор.

Знатно је што се та „политичка идила“ јавља баш онда, када је кнез Лобанов Ростовски принуђен био послати Порти другу ноту због финансиског пројекта Токвиљовог. Ко зна, може бити, за другом нотом сљедоваће трећа, још озбиљнија, а ко би тврдити могао, да ти законити захтеви Русије, ако их Порта не уважи, неће имати непосредног уплива на кретање руске војске, која иде са балканског полуострва, али још отишла није? Нашта се може ослонити руски посланик, ако не на руску војску?

Ако се може веровати енглеској дипломацији, Порта, знајући да се на Енглеску ослонити не може, не ће смети да ради у Румелији тако, да изазове незадовољство становништва противу себе. Ако се Русија приволе да помогне својим упливом на Румелиоте, да се у Пловдиву генерални гувернер, кога султан назначи, без сваке препреке удеси, а турски гарнизони да прођу у Стару Планину, онда ће све поћи да не може боље бити: гувернер ће управљати покрајином са узорном неинтересованошћу, беспристрасно и благо а турска војска у Старој Планини, биће кротка као јагње а безазлена као голуб. Порта од тога програма не ће смети да одступи никако, када види да влада сугласност између Енглеске и Русије. Тако говоре Енглези.

Обманути се таким мамцима, био би највећи грех. Ни речи о томе бити не може, да ће Русија, у каквом било случају, узети на себе улогу жандара западне Европе у Румелији. Искреност својих помирљивих намера, она ће довољно доказати, када дословно изврши оне обвезе, које је она на себе примила у Берлину. Ићи даље, помагати да се заведу у Источној Румелији „символи“ подаништва према отоманској царевини, Русија нема никакве невоље. Ако уважење то наиђе на тешкоће и створи опасност за Турску — у толико горе за њу и њене заштитнике, који су израдили да се Бугарска после санстефанског уговора поцепа на двоје. „Голосъ.“

У **„Марици“** је штампана ова званична објава: По наређењу генералног губернатора, управник канцеларије, г. Некљудов, јавља уредништву, да се 1) местна штампа користи и користиће се у будуће највећом слободом, с тим, да се држи у границама приличности у одношају према личностима како званичним тако и незваничним; 2) сва акта, документи, петиције, адресе не могу се објављивати без особитог дозволења, према оном, како се нигде приватна писма штампати не смеју без доволења оних, на које су упућена.

Из **Софије** јављају „Българину:“ Овде су дошли многи из битољскога краја који причају, да су турци јавно почели да разбојниче по хришћанским селима. Запалили су цркву св. Димитрија у Битољу, запалили село Буф и још других дванајест села. — Кирицији које долазе из Македоније причају, да турци љуто муче хришћане за паре. Султан је, веле, осиромашио, па паре или живот, издиру се бесни азијати.

Из Ћустендила јављају, да су многи хришћани пребегли у кнежевину, јер се турци расули по селима. На граници долази сваки дан до судара између бугарских устаника и турака.

Као што се зна, граф Шувалов, руски посланик у Лондону, кренуо се пре неки дан на пут у Петроград и ударио је преко Берлина, где је имао састанке са царем Вилхелмом и кнезом Бисмарком. Пут графа Шувалова алармирао је целу европску штампу, која је свакако хтела, да докучи цел томе путовању, и онда су поврвели читави низови чланака од свакојаке вредности. Последњих дана доноси „Nationnal Zeitung“ ово: „Диференција у назорима енглескимм и руским о недостатцима организаторскога рада на балканском полуотоку, која се у нотама од 6-ог и 26-ог јануара изразила, још није измирена. Међу тим рок за евакупацију приближује се и нагони да се људи побринну за ново споразумлење између великих сила. Да то споразумлење удеси, поверено је грофу Шувалову, који је срећне руке. Уверава се, да је и цар Вилхелм и кнез Бисмарк врло љубазно примио руског дипломата и да је немачко посредовање за сваки случај осигурано.

Из **Цариграда** јављају: да је од европске комисије наименовани директор финансије Шмит ових дана пошао био на пут да прегледа касе. Дошав у Јамболи и Сливно, нађе на мноштво бугара, којих протестираше противу његовог поступка. У Јамболу туукли су бугари казначеја, што је с њиме ишао. Шмиту се није ништа десило, јер му је руски командант дао известан број козака да га прате. Али кад је дошао у Сливно, где се беше искупило хиљадама светине, ова га у пркос његове пратње нагна да се натраг врати. Пошто је руски генерал изјавио, да не може гарантовати за личну сигурност Шмитову, а да употреби војничке мере прротиву народа, овлашћен није, врати се Шмит у Пловдинв натраг.

„Пол. Кореспо.“ пишу из **Јанине** од 3-ог о. м.: „Обе комисије за регулисање грраница у Превези проводе мирни, идиличан живот, који се се кад и кад прекида са неплодним конференцијама. У сттвари, преговори су престали већ од десет дана. Ахмед Муктар-паша попуштао је са концесијама до крајности оне мере, на које је у опште Порта склоњена била, да Грчкој учини. Пошто је грчки изасланик прогласио предлоге турскога комисара као недовољне, искао је Муктар-паша из Цариграда нове инштрукције, а уједно молио је и за дозволу, да се може повратити из Превезе у Цариград. Јуче га је велики везир упутио, да чека од владе на нове наредбе. Као што се у овдашњем вођеном кругу дознаје, Порта би склоњена била и веће уступке да учини, и мира ради, уступила би својој сусетки плодну и у комерцијалним одношајима врло важну целу фарзалску равницу. Питање је, да ли ће се Грчка са том концесијом задовољити; јер се врло добро зна, да грци смерају на притежање Фоле и већег дела Епира, подразумевајући и Јанину, а тих области неће султан ни по коју цену да се одрекне, као што се то зна из телеграма, у коме је пре кратког времена гази-Муктару једанпут за свагда одговорио. Из овога се о грчко-турским преговорима не може ништа успешно прорећи; на сваки начин могу се сматрати као прекинути.

Изгледа, као да су оба табора спремна на то, да ће свршетак садањих преговора донети озбиљне посљедице. Отомански власници тврде, да не далеко од Трикале, на грчком земљишту, лежи један логор, који броји 1500 добровољаца. У току идуће недеље прикупиће се још четири оделења, свако по 500 добровољаца. Познати агитациони одбор у Ламији, вели се, образује добровољне чете, које ће још у априлу прећи границу и у Турској заподети устанак. О замашају те ствари, неда се местна власт варати. Власти је познато да становнике, грке, у Епиру и Тесалији грчка влада већ одавна приуготовљава, па и сама се спрема, да у нову пригоду ступи; власт зна и то, да је опасни агитатор, Георгиос Сонкратис, у више округа организовао устанак. Очевидно је, да у Атини постоји та намера, у случају, ако садањи преговори неби по жељи испали, да подигну општи устанак у Тесалији и Епиру међу грцима.

Срећа је, што је порта популарна код арбанашког народа у споменутим покрајинама, те има сајузника противу грчке намере. Антигонизам арбанаса противу грка познат је сваком. Покрај тога имају арбанаси са грцима још неки стари рачун, који желе да сврше. Када су грци године 1829 примили од Порте покрајину Морију, обећали су свечано, да ће поштовати арбанашко право својине. Али у ствари је обећање другачије текло. Грци су од арбанаса много добара одузели, те су арбанаси услед тога сносили велику оскудицу.

Да тај несвршени рачун арбанасима велику вољу отвара, да оружаном руком противу Грка устану, разуме се по себи.

Порта со користи овим добродошлим околностима, те да арбанасе у случај рата организује за авангарду. Војничка је власт издала категоричну заповест сераскира гази Осман паше, да се за 12 дана међу тесалско-епирским арбанасима поделе 18.000 снидерских пушака. Ако би се покушај збиља учинио, да у Тесалији немир покрене, то ће на грчко-турским границама бити велики догађај. Изгледа, као да се Порта сасвим на то решила, да подигне народ противу народа.

Цариградски листови јако се интересују са делима у Авганистану као и турци сами, који многе извештаје добијају и из Авганистана и из Индије. Једно такво писмо из **Бомбеја**, које јако објашњава ствари авганско-енглеске, гласи овако:

Према лондонским листовима закључујемо, да се у Европи ни мало незна о положају Авганистана. Говоре, на прилику, да је емир побегао — а то је проста лаж. Шир-Алија се користи свом влашћу владара и путује по својој држави да прегледа и организира све, што је нужно ради отпора, особито у северо-источном делу Авганистана. Говорило се, како су авганистанци расположени према енглезима, — а то је смешно. Уверавало се да у авганској војсци има руских официра — то је измишљотина, коју су опровргли сами енглески генерали. Што су енглези заузели Кандахар без боја, то доказује, да емир има свој план рада, да штеди крв својих поданика и да заузимање Кандахара не смета обрани земље. Пре четрдесет година енглези су освајили Кандбхар па и Кабул; осим тога, они су освајили сву земљу и држали је читавих пет година. Али резултати тих победа били су јадно повлачење и пропаст неких осам стотина милијуна франака. За сада енглези још Кабул узели нису, а да су га баш и узели, па и целу земљу с њим — до решења питања било би опет далеко.

Праву снагу Авганистана чине ови градови: Херат, Мејман, Андкуј, Акч, Шиберган, Балеј, Хундус, Мезаришериф, Ташкурган, Бадагшан и т. д. Ти градови или боље ланац утврђених позиција, налази се у местима која су насељена највоничкијим племенима и заузима врло дугачку линију на растојању 30 дана хода од Кабула. Енглези немају довољно војске да воде с авганцима одлучан рат, па и кад се необзиремо на хрђаве путове и што нема теглеће марве.

Енглески телеграми, који су објавили о преговорима с Јакуп-каном, такође су измишљени. Такви би преговори били врло пријатни енглезима, али не би били угодни авганцима, који лепо предвиђају будућност и који у напред знају колике су грдне тешкоће, с којима се непријатељ борити мора.

Енглези просипају злато међу племена која се на злато лакоме, али који ће по потреби то злато употребити противу енглеза, чему је примера бивало. Они су дали субсидије племенима Кафиристана, што им је много наудило код мухамеданаца, који веле: „Велика Британија има тако мало војске, да је принуђена куповати за новац снагу незнабожачку!“ У осталом, племена кафиристанска никада се заваћати неће с мусулманима у хатар енглезима; много је вероватније противно. На кратко, енглеска експедиција није имала до сада никакога успеха, а војска краљице-царице много је изгубила од свога чара.

Из **Ташкента** јављају. На авгански је престо ступио Мухамед Јакуп-кан.

Авганско посланство у Ташкенду добило је из Кабула оваке вести: од стране Курума два батаљона енглеске војске потукоше урођеници, гелџици, до ноге. Енглези су изгубили сву храну и пртљаг и нагли су у бегство. Становници су напали на гарнизон тврђаве Лагме, која лежи на шест сахати хода од Џелалабада. Том је приликом тврђава порушена и опљачкана, а команданта јој везаше и оправише у Кабул, Јакуп-кану. Како авганци мисле, енглези се нашли у опасном положају, те је међу њима завладала страшна паника.

ДОПИС.

☐ У **Карловцима** 28 Фебр. 1879.

У прошлу среду вратио се са свога пута из Будимпеште и Беча владика Анђелић. Сутра дан био је на подворењу код патријарха. О резултату његове мисије не зна се још ништа. Овде чујемо, да је Герман Јовановић негдашњи беочински а доцније сенђураћски архимандрит премештен у Бездин на место покојнога Гедеона Цветића.

Рачунопрегледач манастирских и општинских рачуна, прегледа манастирске рачуне и подноси своје извештаје административном одбору. Овај одбор и не чита ове извештаје, него онако жмурећи без да знаде шта је у њима, упућује их дотичним рачунополагачима на изјашњење, те тако и кад се врати од рачунополагача остаје по старом, само што се угласи са фразом: „сему тичету необретљусја никакову препјатствују“ и т. д. и онда се доставља саборском одбору на „суперревизију“, а овде у одбору има људи, који често замерају рачунопрегледачима, што су настојавали да се кривац упропашћавања народног имања изнађе, и ово сачува и ако је нужно поврати, као што се је десило са рачунима манастира В. Ремете, о чему ћемо доцније што више изнети на јакност. На овај начин врши се у форми рачунопрегледање и контрола, без да се добри људи похвале а упропашћивачи укоре и казне. Кад сам већ код В. Ремете, да вам споменем и то, да се народ у околини страшно жали на саборски одбор и његову светост патријарха, што допуштају да се овај манастир овако упропашћује. У овом манастиру нема више ни јеоног калуђера

осим игумана Евлогија и његове куварице Јелице са дванајест кћери, што леже по собама и ходнику, о чему се је летос и сама његова светост лично уверити могао, кад је оно у манастиру био. У цркви нема ни јутрења ни вечарња, а ретко кад да се служба држи.

У Раваници има пет калуђера, али од њих не сме ниједан у В. Ремету, јер зна, да ако се не слаже са — Јелицом и неслуша је, онда тешко њему.

Нерадинци се туже, да је управа манастира Грчетега издала пустару шпекуланту без лицитације на 12 година, и то много јефтиније, но што су је они држали. Чућемо шта ће рећи на ово саборски одбор, који ће се за који дан састати.

Овде се јасно опажа, да у књиговодству управе српских народних фондова има излишних чиновника. То сведоче интерпелације Крстића и Стојића противу Ненадовића, први је интерпелирао за 3 штипендије, које је син Ненадовића уживао, а други за бакшише, што је од зајмова узимао, — види се, да ништа не ради или сасвим мало. У канцеларију иде око 10 сахати, ту мало пуши и обиђе господу, види шта се ради и је ли што за њега дошло, често се шета по двору, да слаже руча. После подне у 3 сах. редовно је у кафани Корифајна, при картама, до неко доба ноћи. Дакле за то, што се бави један-два сахата, које у канцеларији, које под кровом куће, вуче годишње 1200 фор. и станарину, а сем тога дрва, вино и бакшише. Он је пензионират рачуноводитељ са платом од од 1400 фор.. дакле, да је био способан за рад, неби га држава одпустила, а нама кад би баш и требао још један књиговођа (али као што смо уверени, не треба), то би требало узети човека, у коме нема толико сумње због грабљивости. Сем ових плата, вуче он још 1000 фор. код штедионице. На идућем сабору, ако буде људи — биће и лепога разговора односно интерпелација Крстића и Стојшића. Када се дужници фондова судски гоне за своје дугове, и јадни калуђери за ситнице, зашто онда да се расипа на све стране народно добро, на непотребног и излишног чиновника. Зар нема нужнијих потреба?

Како се код нас располаже са штипендијама, види се по томе, што Ненадовић има сигуран приход до 4000 форинти годишње, а син му, учећи права у Бечу, и сада уживa штипендију Адамовићеву од 300 ф. ма да није положио државни испит, што је нужно било. Чујемо да је његов син — штипендиста полагао два пута таксе за испит и кад је видио како се полаже побегао и није полагао и тако таксе пропале. Имао је да положи испит из римскога права, црквеног и државно немачкога права. Сада веле, да се је у последње време затрчао да полаже и срећно пао, те се сада одао „дипломатској каријери“. Ненадовић је ишао једном у Беч као што веле, да удеси, да му син положи испит, — но преварио се, јер бечки професори нису карловачке „пурђе и ћифтиће“ и тако му ништа не поможе да благонадеждно чедо протури.

Ненадовићев син кога отац има толики приход, има штипендију 300 фор. и онда кад није држави испит положио. А међу тим многи ваљани србин мре од глади и пропада. Честитом али сиромашном Бакаловићу, хтедоше одузети штипендију баш при полагању испита, само да овај неположи, и то за то, што је на њ пала сумња да је писао у новинама противу патрона гимназије Ристића.

Наш општински лекар Миша Михајловић кад је овде био изабран, тражио се и за среског лекара у Иригу. Но међутим оде на војску. После његова одласка на неколико недеља јаве му овамо преко магистрата да је изабран за среског лекара у Приг и позивају га да ступи. Наш начелник Ристић не радо гледи Михајловића, што има синовца лекара, те место да му то писмено достави, он га брзојавом запита хоће ли ићи у Приг. Др. Михајловић одговори из Далмације да неће у Приг и да задржава Карловце. Као што веле, Ристић је питао неке људе, како би било да се Михајловић који толико дуго осуствује одпусти, за што да му се плаћа, кад није ту. Ми имамо два лекара и оба болесна, и тако морамо за општински шпиталь плаћати лекара варадинског 5 ф. на дан.

Општина и жена докторова молили су војене власти да Михајловића одпусте, то још до данас не учинише. Сада чујемо да је Др. Михајловић у Котору у војеној болници и да је изглед да ће скоро доћи натраг. Карловчани једва чекају, јер немају доброг и здравог лекара од толико година.

Што се Милајловић дуже бави у државној служби, где има толико стотина разних болесника и рањеника, у нашу је корист, јер су то прилике да што више искуси.

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

Беч, 6 марта. Синоћ око 10 сати умрьо је српски посланик др. Коста Цукић.

Беч, 5 марта. Из Атине телеграфишу од јуче да је грчка влада наложила својим комисарима да саслушају нова упутства турска. Комесари ће отићи из Превезе, ако порта не узхте преговарати на основу берлинског уговора.

Беч, 4 марта. Порта је издала својим комесарима у Превези упутства, по којима је вољна да уступи Грчкој фарзалску долину, али хоће да задржи Јанину и Арту. — Енглеска флота отишла је у Галиполь.

Петроград, 5 марта. Јуче је граф Шувалов примљен од цара и Горчакова.

РАЗЛИЧИТО.

= Сегедиска несрећа је изазвала учешће целе Европе. У самој монархији покренула је на све стране бригу, да се невољницима у помоћ са свачим притече. Хране је у Сегедин толико стигло, да се отуда већ јавило пошиљаоцима, да шиљање обуставе или да шиљу на другим местима, где су сегединци избегли и склонили се. Сами невољници налазе братске помоћи свуда где се јаве. Кикинђани су их примили као браћу и својим понашањем према мађарима дали су свечан укор мађарским шовинистама и занешењацима, који су србе и мађаре завађали и душманили. Нека би овај случај бар народ мађарски убедио у занешеност планова оних људи, који на силу бога хоће од пријатеља да створе непријатеља и противника.

Његово Величанство цар и краљ био је прошлог понедеоника и сам у Сегедину, да види тешку невољу и извиди донекле узроке, који је изазваше. Веле да је том приликом Њ. Величанство обећало, да ће Сегедин понићи и већи и лепши, но што је до сада био и да ће заклоњен бити од сваке опасности.

У повратку из Сегедина, где је четиря сахата пробавило, Њ. Величанство је свратило у Кикинду, да се извести о стању бегунаца, а после је свратило и у Темишвар и обишло бегунце у Граду и Фабрици. На станици су дочекали Њ. Величанство овдашњи генерал, жупан, градоначелник и још неки од цивилне власти. На дочеку је био и преосвештени владика Војновић, с којим је Њ. Величанство том приликом говорило. Иначе није било никакве параде ни свечаности. Његово Величанство је након бавлења од $1^1/_2$ сахата у Темишвару кренуло даље на пут у Будимешту.

Како нам јављају из Сегедина, православна српска црква тамошња остала је сасвим поштеђена од воде. Српска порта је једино место, које је остало суво и докле се вода примакла није. У порти су дигнуте бараке за силан народ, који у њима борави.

+ Из Прага нам јављају да је Ђока Петровић, родом из Митровице докторанд на тамошњем медицинском факултету, положио испит докторски с одличним успехом, и промовират је за доктора целокупне медицине. Ђока ће остати тамо у пракси до јесени, а онда ће доћи у наше крајеве.

(Варош три дана без меса). Сарајево је недавно остало три дана без меса. Сељаци нису до сад знали, шта је то варошка увознина, мастовина и т. д., ту им се чудновато учинило, плаћати унапред за робу, коју још нису продали. — По свој прилици већина није ни имала новаца да плати увознину. И тако није нико неколико дана дотеривао стоке у вароши, те се за никог није могло набавити говеђине. Месари су такође незадовољни са установљеном ценом, те ће се најпосле опет цена морати повисити.

(Граната која је експлодирала после 25 година). Из Севастопоља пишу од 24. пр. м. „Голосу“. Јучер беху становници Севастопоља силном праском узбуђени. Свет потрча онамо, одкуд је прасак дошао, на ту нађоше двојицу артиљериста, од којих једном отргнута десна нога, а другом лева рука. Показало се наиме, да су војници нашли у земљи енглеску гранату од године 1854—1855, која је при вађењу из земље прснула и оба војника ранила.

(200.000 франака). Први тенор париске велике опере Capoul, ангажован је у северној Америци. У новом свету неће певати у опери, већ само у оперетама. За то кратко време добиће само двеста хиљада франака.

Трговина и обртност.

Беч, 5. Марта. (Житна пијаца.) Шеница за пролеће ф. 9·40—9·45, шеница за јесен ф. 9·65—9·70, раж фор. 6·30—6·90, зоб за пролеће ф. 5·85—6·15, општа зоб фор. 6·20—6·25, за јесен фор. 6·40—6·50, кукуруз за мај-јуни ф. 5·40—5·45, стари кукуруз промит ф. 5·95—6·05, нови ф. 5·20—5·35. (Све по 100 килограма.)

Беч, 5. Марта. Марвена пијаца на ст. Марксу.) Заказано је 3053 к. а дотерано је 2461 ком. и то: 2083 ком. мађарске, 188 ком. буковиначке, 190 комада немачке расе. Плаћано је: мађарски угојени волови ф. 5·50—57—, пољски ф.52—56, немачки ф. 52—58. (Све по 100 килограма.)

Курс бечке берзе од 6. (18.) марта.

Ц. к. Дукати	ф.	5·54
Сребро	„	—·—
Наполеони	„	9·31½
Немачки марак	„	57·50
Лондон	„	117·05
Деонице аустр. народне банке	„	791.—
Темишварске разтеретнице	„	77·75

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

„НОВА ШКОЛА“

НЕЗАВИСАН УЧИТЕЉСКИ ЛИСТ

ГОДИНА V.

УРЕЂУЈЕ:

Мита Нешковић.

Изашао је 4-ти број „Нове Школе“. Садржина: Извор напретка. — Нешто о моди. — Про дифтеритиса. — Подивљачена, разуздана ом дина. Књижевни претрес. Белешке и т. д.

Цена је листу на четврт 1 фор. или 3 дин Претплата и рукописи шаљу се Мити Нешковићу у нику „Нове Школе“ у Земун.

„ЈАВОР“

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОС

УРЕЂУЈЕ

Др. Илија Огњановић.

Изашао је 9. број „Јавора“ са овим садржајем:

Ропске душе, песма Ј. Арања, превео Мита По вић. На странпутици, новела од Урлика Ерка. Мађ ска грофица, новела Павла Хајза (наставак). Срп рјечник за кованције, саставио Јов. Живановић. Со и његово законодавство, прев. Лука Поповић (свршета — Листак.

ГОЛУБ.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

УРЕЂУЈЕ

Јован Благојевић, учитељ.

Изишао је 3-ћи број (за марат) у 3000 пр мерака. Садржина је:

Мали Јоца. — Пећина код Силице. — Мали ко ричар. — Чувај се назеба. — Бисер у пустињи. — Пес св. Сави, од М. Поповића. — Кратке поуке. Загонет задаће и т. д.

„Голуб“ излази једанпут у месецу. Цена му је годину **60** нов. Претплата се шаље на издавача Ми Каракашевића, књижара у Сомбору.

Накладом **Косте Мандровића у Бечу** излази „Народни Забавник“ сваких 10—14 дана у појединим свескама са бојадисаним сликама, и доноси збирку најодабранијих и најзанимливијих приповедака, које су отпочеле са славним причама:

ХИЉАДА И ЈЕДНА НОЋ.

Цена је свакој свесци само 15 новч. или 2 гроша. Сваки се може у напред по жељи уплатити.

Новац је најбоље слати поштанском упутницом (Postanweisung) за неколико свезака у напред, а свеске ће се тачно достављати плаћеном поштом.

Наручбине прима свака књижара и познати скупљачи, или нека се шиљу под адресом: **An den Verlag des „Narodni Zabavnik“ in Wien IV. Schwindgasse Nr. 19.**

Штампарија „Народног Гласника“ примила је на себе да изда и већ је у посао дала

РУСКО-СРПСКИ-НЕМАЧКО-ФРАНЦУСКИ

РЕЧНИК

који ће изнети око 40 штампаних табака и стајаће само 3 фор. а. вр. за уписнике.

Јављајући о овоме, штампарија „Народног Гласника“ мисли, да ће са издањем овог Речника доскочити једној потреби, која се давно осетила у књижевности српској, па се нада повољноме одзиву са свију страна.

Штампарија ова јамчи свакоме за уписнину.

Штампарија „Нар. Гласника.“

О ДУШЕВНИМ БОЛЕСТИМА УОПШТЕ

И

О ЗАРАЖЉИВОМ РАЗВОЈУ ИСТИХ ОДЕЛИТО.

ПРИЧА

С. Крупова

Др. медицине и хирургије.

(Прештампано из подлистка „Народнога Гласника“.)

ЦЕНА 15 НОВЧ.

Одговорни уредник П. Јовановић.

Власник штампарија „Народнога Гласника.“

Штампарија „Народнога Гласника.“